

De pollutione

exaltet deus. ac p inde magis ac magis humiliet. z in sua paruitate imo nibilitatez resiliat. z resiliens cadat. et deus suscipiet ea. **De** via tuta est. regia z segura. **De** mu finem loquedi omnes pariter audiamus. **De** u time. de te desperas. in se fides. et madata eius obserua. quod in te est no omittens. hoc est omnis homo.

Finit.

A **Incipit tractatus** eiusdem de pollutione diurna.

Sicp si pridē aliqua sup p patione ad missam sub decē cōsiderationibz. occasione sumpra principaliter ex materia pollutionis nocturne. **N**ūc autē de pollutionibz q vident accidere vigilado. quesita sunt a me aliqua. q solēt timoratas cōsciētias plurimū turbare. sicut frequēter ex diuersis psonis vtriusq sex? tā in cōfessione q̄ extra potui ppendere. p pterea cōsului nedū doctores i scriptis eorū sup hacre. sed etiā colloquū habui cū exercitatis z discretis in cōfessionis materia. immo z a medicis hmoi multiplicis z varie pollutionis cam inq̄siui. Deniq̄ p̄paret se lector audire caste/id qd p castitatis cognitione/necessitas cogit aperire.

Primum notabile

PResupponēdū est igit i primis q̄ a corpe hūano/defluit multiplex humor. p meat? membrorū pudēdoz q̄ generationi depurata sunt. **U**n? est vere seminalis. ali? vere vrialis. ali? quodāmodō medi? qui pōt appellari salinalis vel sputalis. ali? addit humor p̄sertim in mulieribz q̄ noīat menstrualis. z huic silis q̄nq̄ masculo accidit ex infirmitate. **P**orro facile est satis cognoscere patiētibz scdm z vltimū fluxū q̄n scilicet ille est vere vrialis vel vere menstrualis. **H**abet enī suam distinctionē in colore z liquiditate z talibz/ exeat p̄terea vt cōmuniter sine multa delectatione i mēbris genitalibz. p̄sertim nisi cōiungantur alie cause delectationis. sicut infra docebitur. **L**eterum humor pprie seminalis/z humor ille medius/nō ita faciliter secernitur: propter similitudinē in albedine z viscositate seu tenacitate z quadā spissitudine. habent nihilomin? distinctas pprietas

tes z diuersos ortus z meatus vñ defluūt quod de articulat? cognoscere/spectat ad medicos. **E**st itaq̄ humor seminalis superfluū vltime digestionis. superfluū nō in qualitate sed in quātitate. **H**abens enī natura sufficientē cibū pro alimento corporis/mittit ex omnibz mēbris qd̄ sup est/ad vasa genitalia. nūc plus. nunc minus. **E**t quādo sup abundat ipi nature conatur expellere tan dē illud superfluum. qd̄ fit vel in actu generatōis seu cōcubitus. vel p euaporatōnes silēs sudoribz. vel p aliquas fēdas distillarōes. q̄nq̄ i somno cū somnijs q̄nq̄ sine somnijs. aliquādo cū delectatōe aliquādo impceptibiliter. nōnunq̄ in vigilia similiter quibusdā euenit. tā voluntarie q̄ inuoluntarie modis valde multis. nunc ex vicio nature. nunc ex vicio culpe.

Rursus humor ille medius/fit ex quadam superfluitate alimēti/nedū in quātitate/sed z in qualitate. qz scz inept? est nutritioni. inept? similiter generatōni. velut in salina videm? z alijs superfluitatibz defluentibz a cerebro. tam p os q̄ p nares. istis parū z rariis. z alijs abundantiis z crebrius **I**mmiscet autē se talis humor medius aliquādo cū vrinatōe. aliq̄n p se defluit sine cogitatōe z sensu. q̄nq̄ vero fit cū delectatione z pruritu quodā plus q̄ in vrina. q̄ tamē vrina q̄nq̄ cū inordinatōe quadā exit. **P**uto etiā nihilomin? q̄ vix aut nunq̄ causat iste fluxus humoris medij/talē modū delectatōis z cōcussionis q̄si totius corporis/specialiter in pudēdis nec ita pstrigir aut obnubilat in suo exitu inuiciū rationis/sicut venit in humore vere seminali. qm̄ z ille humor seminalis/magis digestus est z ad causationē libidinose delectationis/nisi p infrigidatōez aut aliūde corruptus sit/portionabilior inuenit. **H**abet insup humor iste medius/q̄ ex leuioribus causis ac maiori facilitate mouet ad exitū q̄ seminalis. p̄sertim in mulieribus. adeo q̄ ex leuissimo motu corporis de loco ad locū/vel inclinatōe/absq̄ aliqua cogitatione z absq̄ sensu pueniat. **E**x effectu vero pcipif. p sordidationē/quandā viscosam in carne sua vel in pānis. **E**uenit autē facilius z nō sine aliquo sensu cōcomitante vel puio. dum psonā dilectā siue pulcrā siue turpē/siue iuuenē siue senē/siue secularem siue religiosam z q̄nq̄ deuotā alpicunt aut tangūt aut ei arrident aut confā

bulantur aut iocantur. etiam vbi nihil de ope carnali volunt aut putant nedū dicā peragere sed nec cogitare.

Secūdū notabile.

Atendendū est scōo principali ter circa hāc materiā q̄ delectatio seu cōmotio libidinosa/pruritus seu titillatio/puenit i mēbris que loq̄mur/frequēter absq̄ fluxu q̄ cūq̄. Sunt enī fumositates aliq̄ue/quas medici vocāt spūs/z he supcalesciūt z inflant z distendūt venas z nervos in membris illis. fitq̄ stimulatio quedam z pruritus vel titillatio. que dū querit extingui vel sedari p̄ attractionē ampli sentit. z quāq̄ cōplet delectatio libidinosa sine quouis fluxu. Pater hoc in parua adhuc etate. q̄ nondū apta est seminatioi p̄ defectū seminis vel artationē venarū. **S**uscitat autē h̄mōi prurit⁹ ex talib⁹ fumis seu spiritib⁹. tam ab intrinseco p̄ vīna fortia z spēs maxime aut p̄ imāginatōes libidinosas z turpes. q̄ ab extrinseco. p̄ allocutōes prauas. aut p̄ aspect⁹ libricos. aut tact⁹ impudicos. p̄ se vel aliūde. puocatos. Nō si per cōplēntū delectatōis ex talib⁹ absq̄ omni seminatioe/corumpat vere ip̄a virginitas. iuxta sententiā quorūndā m̄groz. Deu prohibitor q̄ in paucis maneret virginitas cogitare stupor est. nisi forsā in pueris z puellis/hanc excuset defectus sufficiens iudicij rōnis. **D**icendū est p̄terea. q̄ nō omnis prurit⁹ circa mēbra pudēda/debet iudicari p̄ libidinosus. nec etiā cessatio eius vel extinctō p̄ fricationē aut aliter/debet appellari luxuriosa delectatio. **V**idemus itaq̄ quō in alijs membris crebro pruritū sentim⁹. que vnguibus scalpendo (vt iuxta vulgare loquar) sopim⁹ vel extingui. **E**st autē hec passio nōnunq̄ ita vehemēs. vt etiā cū vulneratōe carnis per vngues/z effusiones sanguis/vix recedat que passio/si mēbra illa genitalia inuaserit/cadit p̄sus in magnā angustia q̄ h̄ pati cogit. nedū q̄ h̄mōi pruritū remediū q̄rit (q̄le fieret in alijs mēbris) ip̄e in pollutiones fedas z vere libidinosas atq̄ culpabiles plabat. **T**radūt insup medici. q̄ i mēbris illis aliq̄ū euenit q̄dā passio/z surgēs ex q̄bus d. i fumis/distēdentib⁹ venas mēbroz istoz z nervos. adeo q̄ sedari nō pōt. etiā p̄ vsuz carnalē. vel aliā attractio

nē. que admodū narrat Iuuenalis de quadā matrona nobili rhomana. Est igit in hoc casu vel filib⁹/tanq̄ de vera egritudine/ad medicos recurrēdū. **D**eniq̄ p̄ter ex istis. q̄ pueri z puellē/cū sobrietate atq̄ disciplina in cibis z potib⁹ atq̄ societatibus/custodiēdi sūt. ne ab intrinseca cāvel extrinseca/zsuecāt h̄re libidinosas h̄mōi z motōes peccati/in sua carne. **A**liodq̄ p̄ruent ex zsuetudine/velut in quadā necessitate hoc agēdi. p̄cipue dū etas grandior aduenerit. delectatio insup improbiōz et vehementior sentiet. **Q**ua in re zsfessores vel parētes z motōz aliq̄ā debent facere pueris z puellis. vt a talib⁹ abstineāt. nec a se nec ab alijs/turpiter se tractari permittant. **A**tēdat q̄libet discret⁹ ex p̄missis: quid agendū. z videat ne dū nimū seruat loquēdi pudicia. sequat operū maiorū in ordinatio. z confessio de talib⁹ nulla fiat. **A**tēdat ex aduerso. nedū phibitio sit expressa/ip̄a conatū adaugeat. verū nāq̄ est illud poete. **A**timur in vetituz. **P**orro. si parētes phibent filias suas/ab osculis viroz z adolecētulozum/similiter z filios a puellaz ztreccationib⁹/ cur nō poterūt filios coartare verbis aut verberibus/ne se ip̄os aut seip̄as inuicem male cōtreccent. cū sit vtiq̄ hoc flagitiosius q̄ alterū et eo plus habēs piculi quo minor est illic verecūdia z licentia maior. **S**ileo hic de stultis. imo nefarijs parentib⁹ erga suos z suas nimia familiaritate cōuinētib⁹. **S**ileo de ceteris/ vel seruis vel ancillis vel alijs/ qui p̄niciē hāc cōragiosissimā iducere sub quadā ludi specie nō verent. **U**e ve mōdo ab hac corruptione viarū omnis carnis.

Tertium notabile.

Atendim⁹ tertio principaliter q̄ in theologico vel morali negotio/dū inq̄siritio fit de aliquibus effectib⁹ vel opib⁹/ an sint vel qualia sint peccata/ faciēda est resolutio principalis z finalis ad libertatē z sensus vel dissensus in talib⁹. **E**t inde peccatū dicēte Aug. adeo est volūtariū/ q̄ si nō esset volūtariū/nō esset peccatū. **E**t iuxta zmunē doctrinā/ actus exterior sup interiorē nihil addit malicie vel mortalis culpe. **E**a p̄pter circa pollutōes vel fedas distillatōes ex mēbris genitalib⁹ pl⁹ispicere p̄ueit originē moralē q̄ naturalē. **z** fide

De pollutione

ratio naturalium / proficiat ad moralium cogni-
tionem pleniorē. quē ad modum circa irā. inui-
diā. gulā. et circa alia vicia precipue carnalia
quae materia vel fomētum trahunt a corpore satis
pater.

Quartus notabile.

P Resupponam igitur quartum pro decisione
ne materie penitus ac similium proformi-
ter ad doctrinam Augustini de processu re-
patriationis in nobis sicut in Adā fuisse scriptu-
ram commemorat. Et dicam quod motio libi-
dinosa / confurgit pro statu nature corrupte.
nobis etiam inuitis. Et sepiissime etiam pue-
nit oē iudicium rationis. neque pro sequens subest
arbitrio aut consensui libero. iuxta Augustinum di-
centem. Non est in parte nostra quod vixis tan-
gamur. sed est in parte nostra / respondere vel ac-
ceptare. Intelligere similiter de auditu et ol-
factu. et tactu et gustu. Prouenit autem hec
involuntaria puenitio ex corruptione natu-
re pro peccatum originale pro statu nature lapsae. pro
statu vero nature primitus instituta et inte-
gre / talis puenitio viciosa nequaquam pro trigis-
set. Fuisse enim regnum hominis taliter ordina-
tum / quod ratio suum dominium supra sensualita-
tem absque ulla puenitione vel rebellionem ser-
uasset. Propterea reputatōis motio
talis libidinosa / pueniens iudicium rationis / es-
se peccatum saltem veniale / quoniam ipsa pro surgit proter
vel contra iudicium dñe fuerōnis. Verificat
pro inde dicitur illud sapientis. Nullus est absque
peccato / etiam infans vni / dici. pueniunt quippe in
quolibet filio. Adeo non pro privilegiato / pro motio-
nes hominū / proter vel contra iudicium rationis. Et
ita sumēdo large peccatum veniale / absque tali-
dum viuere non valemus. Dicitur autem talis motio
voluntaria / magis a peccatrice voluntate
primi hominis / quam a propria. propterea si debeat pro-
prie appellari peccatum etiam veniale / oportet ut
aliquo modo propria voluntas sit in causa.

Quintus notabile

Nunc quito accedendo ad inue-
stigationem principalis dubij / quoniam
talis motio libidinosa est peccatum
mortale et quoniam non. quoniam de veniali
attentis premissis / non est faciēda proseruta
ratio scrupulosa vel dubia. Considerem
quoniam ad illam motionem seu temprationem
se habeat libera voluntas. et si fieri potest mul-
tipliciter. Voluntas vno modo se habet pure
proiuatiue. tam directe quam indirecte. si est absque

omni actu suo volituo. pro omni differen-
tia temporis. quod nec ante voluit / quod illa pro motio fie-
ret nec aliquid dispones pro se ad illam voluerit
dum fit. aut postquam facta est non aduertit. et ob
hoc circa eam non consentit vel dissentit. alioquin de
fortitā occupata vel in somno. Volun-
tas alio modo se habet pure positiuē. tam directe
quam indirecte. hoc est cum actu volituo vel noli-
tuo. sic quod antea voluit deliberate vel noluit
ut quod illa pro motio fieret. aut dum fit vel facta est
placet sibi vel displicet deliberate. sic quod habet
consensum vel dissentium liberum in tali pro motio.
acceptando illam vel de acceptando. cum aduer-
tentia quod ita vult vel quod ita non vult. Vo-
luntas aliter se habet circa pro motio illam
libidinosa / quasi medio modo. sic quod neque se
habet pure proiuatiue nec volendo sed in illa nec
nolendo. Et similiter se non habet pure positiuē
ue volendo deliberatiue illam vel nolendo
et ad eam actualiter se prouertendo. sed se habet quasi
dissimulando vel dormiendo vel non curan-
do. ita quod nec expressit nec actualiter consentit in
illam comotionem libidinosa. nec dissentit ex-
pressit. sed dissimulat et dormitat dum attendere et
vigil esse teneret aut dum aduertit periculum
nec tamen obuiare vel resistere conatur.

Sextum notabile.

Quo circa dicam sexto consequenter.
quod distingui solet in voluntate
duplex consensus. Unus com-
pletus deliberatus et directus
alter incompletus vel interpretatiuus et
indirectus. Primus fit dum voluntas suf-
ficienter et actualiter aduertit pro iudicium
rationis reflectētis se super se quod sic vel sic
agit. vult nihilominus sic agere. et hic consen-
sus est communiter satis notus. etiam apud
parum eruditos vel in moralibus versatos. quod
plenus est et directus. Alterum vero consensum
quod dicimus interpretatiuum / difficilius est
aduertere. Nam fit multis modis. Unus
modus est quando ratio debet esse pro vigil
circa aliquid reprimendum vel repellendum dum
iam insurgit actualiter. sed omittit et negli-
git repellere quasi tacens. Iuxta illud vul-
gatum. Qui tacet / consentire videtur. Sic
nauta negligens / dicitur causa summersi-
onis nauis. Notanter vero dicitur quan-
do ratio debet esse pro vigil circa aliquod
reprimendum. quod si actus esset indifferens /
vel talis circa quem ratio non deberet la-
borare ad repellendum seu reprimendum;

qz scz nō imminet piculū peccati p silētiū
suū tūc nō dī: volūtas in tali silētio cōsen-
tire. vñ potius aliqñ deberet dici dissenti-
ens. sicut fit in temptationibz blasphemie
z multis alijs. q̄ melius vincunt silēdo si-
ue nō aduertēdo q̄s pugnādo z directe cō-
tra conādo. Sic in ciuilibz qñqz verū est
qz qui tacet nō statim videt p̄sentire. imo
verius dissentire iudicat. **A**lia regula di-
cit. qui tacet nō cōcedit nec negat. **A**mplius
vero fit cōsensus iste scōus nōnūqz
indirectus. qñ scz voluntas aliqd vult vel
agit ad qd solet sequi aliqd qd est peccatū
vt cū aliqz inebriat se volūtariē. ad qd seq̄
tur dormitio. z ex dormitōe omissio surgē-
di ad officii diuinū ad qd obligat. Dicit
hec omissio surgēdi volūtaria indirecte.
scz ex primario cōsensu. modo dcito. **A**ct⁹
vero cōsequētes inde tantū habent de vi-
tio/ quātū de cōsensu in principali actu p̄-
uio. nec amplius. si nō adderet alius p̄sen-
sus. **P**ossimus alijs verbis distingue-
re de cōsensu voluntatis. z silr de dissensu.
vñ p̄posito aliquo obiecto culpabili. volū-
tas pōt se habere circa illud/ septēpliciter.
Uno mō qz vere vult obiectū illud. **A**lio
modo qz vult interptatiue seu reputatiue
Itē vult illud directe vel indirecte. Itē
vult illud plene z p̄fecte. **A**ut vult illud se-
miplene z imp̄fecte. Itē postremo habz se
suspēsiue z qdāmodo neutraliter. qñ scz
nullū habet actū volēdi vel nolēdi circa
illud. sed tenet iudiciū rōnis in suspēso. vñ
ad aliud se diuertit. **E**t h̄ distinctō si bñ
cōcipiat/ clauis est i omni negotio morali.
ad exp̄iēdiū certū difficultatibz innumeris

Septimū notable

Dicamus vltra septimo. qz circa
actu carnalē aut aliqūē hmōi
actū/ p̄positū volūtati/ ipa se pōt
h̄re multipl̄. **U**no mō qz cō-
sentit i op⁹/ si facultas adesset. aut nisi pu-
dor vñ timor hūan⁹ impediret. **A**lio mō
qz lz refugiat z horreat p̄sentire i opus ta-
le nefariū. ipa nihilomin⁹ versat z reuertat
in aio suo cogitatōez de illo. **E**t hoc iterū
pōt fieri multipl̄. **U**no mō vt delibe-
rate plene z directe/ in hac cogitatōe dele-
cret. z hoc peccatū est in illo cui phibit⁹ est
carnalis cōcubit⁹. sec⁹ in yrozatis. **S**i ei
aliqz act⁹ phibit⁹ ē phibit⁹ cōsequēter dele-
ctatio de actu illo. **S**ūt si act⁹ p̄mittit⁹/ per

mittit⁹ sil⁹ delectatō cōsequēs directe/ de p
se/ ad illū actū. **N**otāter addit. de p se z di-
recte. qm̄ inspicere mulierē nō ē de p se pec-
catū. sic nec delectatō de p se cōsequēs actū
illū. sed de p accidēs confurgit crebro dele-
ctatio illa libidinosa in incōtinēte. qm̄ cō-
tinēs nō haberet. **D**ecaūt regula multuz
notāda ē/ cōtra scrupulosos ex vna pte. et
ex altera pte cōtra piculū. z pro licitis etiā
caute dimittēdis. **C**ogitat alio mō ta-
lis circa carnalē delectationē/ vt eā posset
satagēdo z conādo qñ p vim vel industri-
am repellere. z nō sp̄ expedit. sicut nec pu-
gnare cū venenoso serpēte/ dū aliter pōt de-
clinari. **C**ogitat alio mō ex quadā sola
curiositate. que sepe notia est z criminalis.
Cogitat alio mō qz nō aduertit piculū
imminere sibi p tali cogitatōe. sed i exerci-
tū virtutis sibi diuertit. z hec esset virtuo-
sa. si caueat sufficiēter piculū. **C**ogitat
alio mō. qz vult z cogit de hac materia do-
cere alios. vel de ipius cōditione plenius
edoceri. et si hec agit cū appositione incul-
pate tutele. nō peccat mortaliter. etiā vbi
pollutio sequeret. **S**ic diceret euz homo
cogitur audire cōfessiones. aut equitare. z
si qua sunt similia. **D**eni qz volūtas qñ
qz se habet ad actū talē p̄positū/ quodā mō
neutraliter vel suspēsiue. qz nō expedit cir-
ca hec deliberare. vt si sit loci z t̄pis impoz-
tunitas. aut si p̄ponat sibi quid mallet. vel
in actū illū cōsentire vel p̄petuo ardere. tu-
te facit si non deliberet de vtraqz pte. p̄pter
periculū incidēdi vel in p̄sumptionē fal-
sam si eligeret p̄petuo ardere. vel in pecca-
tum mortale si eligeret in actū illū p̄sen-
tire. **D**ec est cautela cōueniēs multū z expe-
diens aduersus interrogatōes. q̄ vel intus
vel exteri⁹ curiose fieri solēt vel p̄poni. vbi
periculū imminet quicqd eligat. z ita reli-
quit verificatio ill⁹ p̄uērbij vulgaris. si-
lere meli⁹ ē qz stulticiā dicere. **S**ic agebat
qui dixit. **E**t fact⁹ sum sicut hō nō audiēs
z nō habēs in ore suo redargutiones.

Octauū notable

Quāntū nūc octauo ad respon-
dēdiū quibsdā interrogatōni-
bus que fieri possent in hac ma-
teria de pollutōe q̄ fieret vigilā-
do. z p̄pōes aliquas ānotem. q̄ ad materi-
as alias deducte/ p̄bere poterūt occasiōē
cognoscēdi veritatē de peccatis.

De pollutione

Propositio prima

Nulla pollutio diurna vel nocturna per se de peccato quod fuerit de consensu circa illam in libero arbitrio. Sic de ira invidia gula et similibus. **P**ropositio ex tunc notabili. **U**n si nullus fuerit consensus vel interpretatus directus vel indirectus perfectus vel imperfectus nullus prius erit pollutio illa peccati. **I**sta est expressa Augustinus in libro de ci. dei. loquens de corrupta per violentiam. Dicit ei. quod illa delectatio nullum est peccatum in corpore dissentiens. sicut nec in corpore dormiens. **E**t Bonaventura dicit eum loqui etiam de peccato per se veniali. **S**i autem fuerit alter istorum consensus tunc iudicandum erit de qualitate et quantitate peccati proportionabiliter ad consensus. **C**onsensus itaque vel per se culpae quod interpretatus ceteris paribus. et consensus directus vel indirectus. et consensus perfectus vel imperfectus. imo consensus vel dum imperfectus est ex fragilitate vel ignorantia sepe reputatur solum venialis. quod si perfectus est mortalis dicitur. **S**ed si consensus indirectus non per se causat in sequentibus actibus de malicia quod ipse sit malus. **E**t ita pollutio veniens ex solo consensu in crapulam venialem dicitur esse solum veniale. **E**t est plura de incestu loquitur secundum doctores. **E**t hoc valde ad materiam de pollutione nocturna cognoscenda. imo si iam peccatum sit delectum per penitentiam non oportet sequentes actus esse novas culpas ex ista ratione.

Propositio secunda

Nulla pollutio diurna dicitur proprie dici mollicies nisi fuerit per consensum liberum in uno modo vel alio provocata ex tunc. **P**rocedit quoniam si autem fuerit pollutio habet in parte patiens ita nec peccatum mollicies aut sonat in peccatum quoniam dicit apostolus quod neque molles regnum dei possidebunt.

Propositio terna

Nulla talis pollutio dicitur reputari casus reservari sub nomine mollicies ei. imo nec peccatum vel dicitur esse. **P**ro quod non est mollicies. et magis dolendum est quod habet in tale aliquid protulisse quod egisse vel voluisse sicut contingit in erectioe pudendi cum renisu voluntatis. **A**dditum est sub nomine mollicies quod forsitan in casu possit superior casum tale sibi ad horam vel quod ad aliquid reservare non quod peccatum sit. sed magis instruetur et instruetur si sit peccatum vel disponens ad peccatum

seu ad peccati periculum. et si sit pollutio proprie dicta. **D**ocet tamen generaliter et per semper fieri durissimum esse imo stultum.

Propositio quarta

Nullus fluxus ex membris generandi deputatis reputandus est de se pollutio vel mollicies si non fuerit vere seminalis. **U**n fluxus vaginalis vel menstrualis vel alterius humoris medii neque appellandus est mollicies sine pollutio. **E**t ex parte per quod nec isti casus reservari deberent sub nomine pollutionis sicut prope procedens exponebat. **S**ed dicitur in prope quod isti fluxus non sunt reputandi de se mollicies quoniam de peccato accidens vel propter adiunctum aliquid potest secus evenire sicut propositio sequens docet.

Propositio quinta

Nulla pollutio vel fluxus contingit in statu hominis graviore et inordinatiori feditate aetate sua maculare quod facit aliter vere pollutum aut per mollicies imo per fornicationem imo per adulterium vel sacrilegium vel incestum superat. **D**e dicitur hec prope per illa quae de causa delectationis et pruritus in secundo notabili predictum. unde et propter hoc/spado dicitur deflorare virginem. **D**icitur in super tam pueri quod puellae ante annos nobiles ex ardescere in inuicem. **D**icitur etiam frigidum et maleficiari non potentes seminare nefariis neque similibus non tunc illecebris/semet in quare. et eo flagitiosius ista sunt per preteritionem illicitam aut aliter quod diutius durat viget et ardescit/absque sedatione per effluxum seminis hec ignominiosa labe passionis.

Propositio sexta

Pollutio vel fluxus quod vel nihil habuerit de consensu nec per se peccatum non impeditur homines de peccato a celebratione. **D**icitur de peccato quod de peccato accidens aliter est ut prope quod patiens scrupulosus et timidus est in hac parte et facies sibi conscientia in qua et dubia. **A**ut quod patiens sensit se ex hac feditate discretari in animo ac deiectionem aut quod neque sufficiens cogitationes lubricas aut turpes inde surgentes depellere. **U**n notandum quod sicut in imaginatōe voluntarie et lubricae disponit materiam ad habet in fedas et motus. **I**ta viceversa/somnia non tunc de nocte vel cogitationes in vigilia/pervenit ex habet in motus carnali stimulatione quae ad modum irae aliter et alia cogitatio quod mitigat et tunc est securus. **D**icitur prope circa principale quod de illo de quo loquitur

mur. licet inuoluntarius fuerit in patiendo remanet tñ in aia / quedā carnalis degustatio. qm̄ sicut gustato spū / desipit caro. ita gustata carne. i. carnali voluptate etiā inuitus / desipit omnis spūs. i. omne spirituale exercitiū. **A**ddunt alij innitētes dicitis bonauēture z similiū. dicētes impedimentū generale esse. eo q̄ requirit ad celebratiōem / mūdicia / nedū spūalis a peccato. sed corpalis ab hm̄oi sedo hūore. Hoc qualiter habeat veritatē / putamus aperuisse dū in tractaculo de pollutione nocturna loqueremur. **U**n̄ dñs petr⁹ de palude eruditus in legib⁹ tam canonicis q̄ ciuilibus piter z diuinis / dicit de pollutione nocturna. Si cām nō habuerit culpabilem q̄ dēt hō cessare a celebratiōe. debz in quā de cōsilio nō de pcepto. sic q̄ peccet mortaliter si celebret. Sic videt loqui Aug⁹. de quotidie cōcantibus. q̄ nec laudat nec vituperat. sed eos suo sensui z deuotioni de relinquit. **U**n̄ si alter cōiugū reddēs debitum nō arceat a cōione fm̄ Bonauē. videt q̄ illa macula corpalis / nō impedit cōionem. imo nec impediret celebratiōem i sacerdotē greco. qui similiter vxori reddere debitū tenetur postulanti

Propositio. VII

Sicut non omnis illecebrosa cogitatio cōsurgens in aia etiam cum aliquo cōsensu dubio vel interpretatio vel imperfecto. Similiter nec ois pruritus vel titillatio vel stimulatio / cōsurgens in mēbris genitalib⁹ et hac illecebrosa / impediūt a celebratione. Sic nec fluxus inde cōsequens / de p se / pedir. dū ratio nō consentit. vel dū renitit. nec plene cōsentit in illū. **P**rimā ptē vt arbitror cōcedunt oēs. **D**e scōda vero p te silis ē rō si ppositō pcedēs attendatur. **C**onsiliū tñ est in hac pte. vt vitētur diligenter occasiones. et fatagat hō ne morosam et sensualem cogitatiōem in se. qualē cūq̄ sic figat de aliquo et circa aliqd / q̄n eam dū vult possit euellere. Itaq̄ accommoda te eby dicit Seneca et non da.

Propositio. VIII

Cogitationes carnales et flux⁹ inde sequētes absq̄ cōsensu uoluntario. vicunt plerūq̄ salubri⁹ / utius z efficacius / si ratio se bz

circa illas p modū nō curantis. vel diuersitatis uoluntatem ad alia. q̄ si sollicitet. tristet. turbet. z conetiales expellere. **N**otetur in hoc loco tractatulus in gallico de remedio cōtra tentatiōes blasphemie cōpositus. **A**ug⁹ itaq̄ cogitatio uehēmēs / ymaginatio / conatū. a c̄p inde nutrit cogitatiōes hm̄oi. imo multiplicat et efficaciores reddit ad fluxū cōsequendū. **Q**uod si disimulauerit neq̄ curauerit plus q̄ de alterius humoris naturalis fluxu. cōquiescet

Posset aptari circa rē hāc exēplū de timentibus qui trabē in alto positā nunq̄ absq̄ casu trāsiret quā audaces p cōsuetudinē aut aliūde tota securitate trāsiret

Fit autē diuersio tal multiplicitē. **Q**uāq̄ p impulsionē signi scē crucis i pectore y l in fronte. qd̄ aliqui reputant efficacissimū si cut illud signū est triūphale atq̄ salutarē. summe p̄terea humilitatis. vincit autē humilitas laqueos diaboli dicēte Anthon.

Fit hec diuersio aliquā p lesionem aliquaz corpalem in lingua vel alibi. **Q**uāq̄ p quādam exprobratiōem z allocuriōem seuerā suarū cogitationū. tanq̄ esset aliquis apparens tēptator exterius sic dicēdo. **P**hyphy de uobis cogitatiōes vilissime. pcul hinc abite. in malā horā ueneritis. si alijs occupatus. **N**ō do uobis auditū. non uisum. discedite ab hinc syrenes vsq̄ in exitū dulces. **F**it et hec diuersio nonnūq̄ p irrationē quandā talis illusionis cōsurgētis tam multipliciter in aia z turpiter. **F**it deniq̄ p uitiatiōem oīj. p cōfessionē purā z nudā. et supra modū p spē z iplozatiōes diuini aurilij. sine quo continens nemo plane esse potest.

Propositio. IX.

Difficile est vel impossibile / absq̄ diuina reuelatione / cognoscere generaliter z certitudinaliter radicem et cām pollutionis diurne si uidelz pueniat ex cōsensu uero vel interpretatio. aut cōsensu directo vel indirecto. aut a cōsensu pleno y l ipfecto aut si absq̄ y llo cōsensu superioris rōis vel inferioris pueniat. **P**uto ppositionē hāc cōsiderantibus esse notā. **E**x quo consequēter inferitur / q̄ qz beatus est uir qui sēp est puidus. et q̄ bonarum mentium est face re conscientia vbi de necessitate nō eēt aliq̄ faciēda. expedit de talibus cōfiteri. et

Tractatus cancellarii

nō sine cōsilio prudentū z exptoz talia nī
hilipēdere vel contēnere in seipis. **Ta-**
lis autē cōfessio sit pura z deuota. in q̄ ma-
nifestet se hō z occulta cordis sui / sacerdo-
ti discreto z prudenti vel expto / qui noue-
rit qualitatē morbi discernere. z cōsiliū sa-
lubre cōfidenti tribuere. fm cōditiones ei⁹
et p̄ticulares circūstantias. z cui merito fi-
des adhibeat oīmōda a cōfidente. **Doc** de
cōfessione pura faciēda. nō tm̄ in p̄nti ma-
teria locū habet. sed in omni morbo spūa-
li est efficacissimū remediū. **A**rpedit au-
tem q̄ post cōsiliū acceptū a prudentib⁹ ex-
ptis z deuotis / dimittat hō scrupulos z ti-
mores nimios. alioq̄n caderet in supbiaz
spūs nolēs captiuare intellectū suū ad cō-
siliū senioz. **C**aderet nihilomin⁹ in pusil-
lanimitatē quādā z inq̄tudinē spūs. que
nō posset sufficiēter recipere illū cui⁹ in pa-
ce fact⁹ est locus. **N**ec ascēderet vnq̄ talis
aīa / in p̄fectionis sublimitatē. **D**ebet vero
superior z exptus / cui⁹ in hac re querit cōsi-
liū a subditis. postq̄ explorauerit oīa. di-
cere diffinitiuā z solida r̄sionē. tu fac ita.
qm̄ si medic⁹ in medēdo vacillauerit / qua-
lis in egroto spanda erit securā stabilitas.
Dinc tragicus ait. **Q**ui dubiam salutem
dat afflictis / negat.

b **Propositio x**

A **D**obnuandū piculis z scrupu-
lis q̄ cōsurgūt ex fluxu sedo di-
urno. cōsiderāde sunt diligēter
causē et radices. vt eis agnitis
fiat diligēs z discreta puissio. **D**iscretā ve-
ro dicim⁹ puissionē. que nec velit absinde-
re causas cū maiori detrimēto piculi z scā-
dalo / q̄ sit hmōi flux⁹. qui q̄nq̄ nō est nisi
uenialis. p̄sertim dū humor ille est medi⁹
que dicim⁹. nec ex aduerso p̄mittit ea licē-
tiose fieri q̄ de se culpanda sunt / z resecati
faciliter p̄nt. cuiusmodi sunt lubrici aspe-
ctus. visus inepti. societas pl⁹ q̄ decz amī-
cabilis. in se gerēs delectationē. et si nō de-
p̄ se libidinosaz. piculosam tm̄ z plus equo
sensualē. que nihilomin⁹ aliq̄n sub officij
aliquib⁹ spūalis edificij / vt est cōfessio vel
lectio vel eruditio / colorare. imo veri⁹ ob-
scurare se conat. **S**ed z caueat alioz suz su-
perior sibi a suspicionib⁹ nimijs. z a q̄daz
(vt sic loquar) inutili zelotipia circa subdi-
tos se contineat. nō indicēs scz ieiunia ex-
cessiua. vel separās eos ab inuicē inutili-

ter. z spūalia colloquia vel officia / vtans
Serua deniqz comici illud. **N**e quid ni-
mis. **E**t illud sapiētis. **N**oli nimis esse iu-
stus. qz qui nimis emūgit / elicit sanguinē
Difficile est fateor i hac re se aurea me-
diocritate tenere. sed spūalis oīa diiudicat
velut in acre splēdido radiāte sole. velut p̄-
terea in fonte lucido z illimi. indicat insa-
per omnē diē. **C**arnalis vero iudicat ve-
lut i acre tenebroso sole nō radiāte aut ve-
lut i fonte turbido z limoso. nō discernēs
de grossis etiā reptilib⁹ venenosus imixtis
velut p̄terea in domo caliginosa vix attra-
ctando discernēs hec ab illis. **J**udicat po-
stremo vix inter diē z noctē. z ita frequen-
tissime sese fallit z impingit in diē velut in
tenebris. **S**ed saluare illū debet / spūalis
ductrix manus. **N**ō si renitit / si ducē sper-
nit / si p̄mōstrator sibi. si prior z abbas su⁹
mauult esse / dum it p̄ tenebras z abrupta
portabit quidez ille damnationē suam et
dux liber euadet.

Propositio XI

P **D**ilutionē corporale q̄nq̄ p̄ce-
dit cōsensus. q̄nq̄ comitat. q̄n-
q̄ sensus est circa eā nō consen-
sus. q̄nq̄ vero sensus eā opat.
et ita fit nō solū cū cōsensu vel sensu. sed et
cōsensu. **U**ltimū horz grau⁹ est. z red-
dit p̄rie pollutōez culpabilē. **D**eniqz tria
prima / licet nō reddāt p̄rie z de p̄ se pollu-
tionē culpabilē / sunt tm̄ ipa culpe z pecca-
ta. **A**ltez vero. q̄n scz pollutio fit cū sensu
non tm̄ cū cōsensu / nō est de p̄ se peccatuz.
imo frequēter auget meritū tanq̄ materia
virtutis dū resistit violētē passionis. que
dū sentit ipa magis z magis allicit et im-
pellit. quare similiter resistentia habet pl⁹
virtutis. **A**ddamus q̄ etsi pollutio cor-
poralis et vere seminalis diurna vel no-
cturna / nullo modo debet sciētē extorque-
ri etiā pro sanitatē vel alleviatione corpo-
ris vel iudicij ratōnis consequēdi. **S**i ta-
men dum sine tali cōsensu procurāte eam
vel extorqueēte / prouenit ipa placeat. non
quia delectatio est. sed quia alleviationez
corporis opatur. hec non indicat esse pec-
catum. **V**ideat tamē homo p̄sertim noui-
tius / ne hmōi complacētia se seducat. p̄e-
tendens vnū. z agens alterū. **S**alubrius
est itaqz cogitationes et iudicia circa rem
banc diuertere / q̄ habere.

3 **Propositio .XII.**

Pollutio diurna vel nocturna dum sentit effluere/nō d3 violentē phiberi si pbabiliter estimet qd hmoi violentia frustra eēt. nihil omin⁹ p exercitatioē virtutis/ r p euasione pi culi videt expedire vt hō conet phibere qd tū sentit vel expit q mode fieri posse. Quo niā est hec retentio nocere debeat corpi p derit aie. Natura deniq; postmodum vno modo vel alio talē hūore a se eicit. Patet in mulierib⁹ puerperis. quib⁹ sicant mā medū non elicit lac. alioqui semper fluere patū est. Sic pollutiones iste/ imo r purritus/ tutius nō vtendo vel nō exercendo/ sed abstinendo vincunt. Sciūt expri etiā in puritu sēuali. **H**ec autē pollutō etiā in vigilia/ si in principio vsq; ad finē habeat iugiter rōes et voluntatē renitentē qd tum pōt/ iuxta casū negocij/ voluntas reputabit nedū nō peccasse mortaliter/ s; multipliciter meruisse. Iuxta illud beate Lucie Si me inuitas corrueris/ mibi castitas duplicabit ad coronā. Potest autē cas⁹ diurne pollutionis euenire circa eos qui habent de necessitate audire cōfessiones. vel aliqua talia cogitare vel agere/ ad que sequit aliqui renitentib⁹ eis toto posse. r si bi pcauentib⁹ ab initio vsq; ad finē/ talis passio fedicitatis. Qd si quis dicit/ omittat talis qui tam fragilis est r lubricus/ audire confessiones. r pdicare. r silia. Rūdet qd in multis casib⁹ non optet hoc fieri. ppter necessitatē cōsiliij r euitationē scādali. r obligationē officij. Sed qles sunt isti casus nō pōt generaliter arte determinari. Refera mus hoc ad illud qd sapiēs iudicabit circūstantiaz pditione pensata. **C**onsulotū vt auditur⁹ cōfessiones in hmoi piculo accedat prepat⁹ cū timore r tremore. Avertat insup quātū potest faciē seu oculū carnis r nō minus oculū mentis/ ab aspectu sensuali illi⁹ qui loquit vel cōfitei. sed ascēdat in arcē rōnis. Illicq; recogitet aiām illius velut egrotā r laucā. qz caro non prodest quicq;. Deniq; celebratur⁹ si pōt officij hoc differre post missam suā/ tutius agit. qm recēs hmoi fluxus plus impedit celebrationē qd vetus. Cōstituat se pterea cōfessor in illo statu corporis in quo minus stimulatib⁹ vt ster. vel flectat genua. vel alibi se vsternat. **S**it insup sermo suus

dū ad talia ventū fuerit/ breuis r rigidus: pferim vbi pfitens par⁹ est nō renitēte ve recūdia/ spōte totū vir⁹ euomere. Sed vbi per affabilitatē quandā optet a cōfitei nī mis verecūdo/ nuditatē sue fedicitatis extorquere/ pfecto maius inest piculū. Sed si charitas ad hec feda scrutāda descēdat nō curiositas aut lubricitas/ iuuabit charitatis auctor deus. faciēs cū tēratione puentum. **N**otent ad intellectū pleniorē premissoz primo summa cōfessorū titulo. iij. li. iij. de bigamis vbi querit quō pdit vir/ ginitas. Itē tractatū quē ascribit aliqui sancto Thome. sed magis apparet ex stilo r materia qd sit Bonauēture qd icipit. Qm fundamētū r ianuā. r est vtilis multū.

// Finis.

Dialogus sophie

r nature sup celibatu siue castitate ecclesiasticoz p eundē cancellariū cōpositus lugduni Anno dñi. M. cccc. cccij.

Dialogus apologeticus. p celibatu ecclesiasticoz. cui⁹ collocutores sūt Sophia r natura. cōtinet actus quatuor principales. **P**rim⁹ inuestigat finē humane pditionis. qui non est principalis vt generet. sed vt felix viuat. **S**ecōs rōcinādo cōcludit ipi nature/ qd castitas moralis. nedū mrimonalis s; etiā am virginalis atq; vidualis/ in multis est laudabilis. **T**ert⁹ h idē deducit de heroica castitate. qlē nature discipuli/ vel conuerit vel beatificauerūt vel cōsulerunt. **Q**uart⁹ spēaliter insistit circa diuinale castitatē. qlis imponit ecclesiasticis viris vltro. cū ppetua mrimonij negatōe. cū dedicatōe ad deū. cū celebri reb⁹ sacris applicatōe. vbi tandē nature par est cū sophia. **A**lloquit in primis sophia (qz sapiētia fronesis aut theologia d3) naturā. quā ex i spectōe cuiusdā dialogi/ p egregiū militē/ dñm Huilbermū Sayguet nouiter editi indignatā senserat/ tra votū castitatis sacerdotū occidentalū/ ex pditione cōcilij niceni. Est igit principij verborū suoz/ veritas euangelij. // Sophia.

Primus actus

Quānt eunuchi q seipos castrauerunt/ propter regnū celozum. qui potest capere capiat **D**ath. xij.

aa